

den paatænkte Omordning af Skolevæsenet vil medføre. Jeg antager ikke, der vil blive noget i Vejen for at opnaa Enighed om selve dette Spørgsmaal, men saa drager Udvalgets Flertal og Regeringsforlaget en Slutning deraf, som jeg paa ingen Maade kan billige, og det er den, at man siger, at naar man paalægger Staten en saadan Byrde, skal Staten ogsaa have større Myndighed over Almueskolevæsenet. Det Udtryk forstaar jeg oprigtig talt ikke, thi mig bekendt har Statskassen ingen anden Rilde at øje af end Borgernes Lønner, Borgernes Penge, og hvad der altsaa er i Statskassen, have Borgerne deres Del i. Jeg finder, at dette, at Midlerne gaa en Dmvej for at komme Skolevæsenet til gode, nemlig først fra Skatteborgerne, fra de mange maae Hjem og ind i Statskassen, ikke paa nogen Maade kan fornykke Forholdet mellem Statskassen og Hjemmene, saaledes at Statskassen, fordi den udreder eller rettere tilbagebetaler Befolkningen en Del af de Midler, som Befolkningen har bidraget til Statskassen, skulde have nogen Berettigelse til at indskrænke, endog indskrænke, den Myndighed, som Kommunerne have og hidtil have haft — jeg tænker her selvfølgelig paa Indstillingsretten til Besættelsen af Skolelærerembeder. Derved staar jeg ved et andet Spørgsmaal, og det bliver vel egentlig det, hvor det bliver vanskeligt at komme til nogen Overenskomst — jeg vil dog indtil videre haabe, at det maa lykkes. Det er Spørgsmaalet om, hvem der skal have Myndigheden over Skolevæsenet. Denne Myndighed er, som bekendt, for Tiden delt mellem 3: Staten, Kirken og Kommunerne. Hjemmet har ikke nogen som helst Ret undtagen den lille bitte Smule Ret, de kunne have gennem de kommunale Raad, Sogneraadene, ved Indstillingen; men det er ikke sagt, at den har den allermindste Betydning, for det kan være, at ingen af Sogneraadets Medlemmer er fra det Skole-distrikt, for hvilket den ny Lærer skal bestikkes, og selv om der er et enkelt Medlem, kan han dog ikke paa nogen Maade gøre Familiernes Ret gældende mod Sogneraadets Flertal. Skolelærerne skulle naturligvis være „Tjenere“, det er klart, men det kan man jo sige i en vis Forstand, at vi alle ere paa en eller anden Maade. Skolelærerne have 4 Herrer at tjene; de skulle tjene Staten, de skulle tjene Kirken, de skulle tjene Kommunen og de skulle tjene Hjemmene. Dersom jeg nu skulde sige, fra hvem en Lærer kan have den bedste Støtte under Udførelsen af sin Gerning, saa vil jeg sige, at den kan han faa, og den vil han kunne faa i endnu højere Grad netop fra Hjem-

mene. Dersom jeg for mit Vedkommende af egen Erfaring skulde sige, om Staten har udrettet stort for at fremme min Gerning ved Stolen, saa maa jeg sige, at det meste, jeg ser, det er Cirkulærer. Jeg skal minde om, at vi for saa Nar siden ganske kort efter hinanden fik et Par Cirkulærer om Undervisningen i Dansk, der ikke blot forvirrede selve Undervisningen, men paaførte Kommunen betydelige Byrder ved Anskaffelsen af ny Lærebøger. Noget lignende er sket for Sangundervisningens Vedkommende, og det er en Erfaring, jeg ofte har gjort, at hver Gang vi faa en ny Sang- eller en ny Gymnastikinspektør, saa vi ogsaa et Cirkulære, som ikke gavner stort eller slet ikke gavner med Hensyn til Undervisningen, men paafører Kommunen flere Udgifter og derved staar Uvilje over for Stolen. Hvad Kirken angaar, saa findes der en gammel Lovbestemmelse, som jeg ikke tror er hævet, og som gaar ud paa, at Præsten fra Prædikestolen skal formane Forældrene til at lade deres Børn slittig besøge Stolen. Jeg har nu ikke mærket noget til, at dette har hjulpet. Der er en anden Bestemmelse, som jeg heller ikke tror er hævet, ifølge hvilken man kan tvinge Skolebørnene til at gaa i Kirke og i modsat Fald straffe med Mulkt. Det bruges ikke nogen Steder, og jeg tror heller ikke, det vilde hjælpe det allermindste paa Kirkegangen, men jeg tror, at dersom Forældrene fik Kærlighed til Kirken, saa vilde Børnene ogsaa komme der. Saadan tror jeg ogsaa, det gaar med Stolen: naar Forældrene faa Interesse for Stolens Gerning, saa faa Lærerne ogsaa Støtte fra Hjemmene. Hvilke store Ting tro de Herrer, en Skolelærer skal kunne udvirke ved at undervise et Barn 18 Timer ugentlig 41 Uger om Aaret? Dersom Forældrene ikke ville hjælpe til, saa der kan arbejdes lidt i Hjemmene, kan Læreren i alt Fald ikke komme videre end til at meddele Børnene en lille Smule Kundskaber, men Læreren kan ikke faa nogen Indflydelse paa Udviklingen af Barnets Karakter, altsaa paa den egentlige Opdragelse, medmindre han kommer til at staa i et venligt Forhold til Hjemmene. Det er en Erfaring, som mange Lærere have gjort, at Præsten kan opfylde sin Pligt paa bedste Maade ved Skolebesøg og ved Eksamen, hvor han kan have sine 2 Medlemmer af Skolekommissionen med, det hjælper dog ikke ved det daglige Arbejde i Stolen; men hvad der derimod hjælper, er, naar Forældrene agte paa, hvad der gaar for sig i Stolen. Det er en Udtalelse, vi ofte høre fra Forældre: Vi ere fattige, vi kunne ikke efterlade vore Børn noget, det